

פרשת ויקרא התשפ"ב

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

1. ויקרא (פרשת ויקרא) פרק א פסוק ג
אם-עלה קרבנו מוֹה־בְּקָר וְזָבַר תָּמִים יִקְרִיבוּ אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי ה':
2. ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ב פסוק א
וְנִפֶשׁ כִּי-תִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לָהּ סֵלֶת יִהְיֶה קָרְבָנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה:
3. ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ג פסוק א
וְאִם-נִבְחַשׁ שְׁלָמִים קָרְבָנוֹ אִם מוֹה־בְּבָקָר הוּא מִקְרִיב אִם-נִבְחָה תָּמִים יִקְרִיבוּ לִפְנֵי ה':
4. ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ד פסוק א - ב
(א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר **נִפֶשׁ כִּי-תִחַטָּא בַשְּׂגָוָה** מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשְׂתָה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה: (כז) וְאִם-נִפֶשׁ אֲחַת תִּחַטָּא בַשְּׂגָוָה מֵעַם הָאָרֶץ בְּעִשְׂתָּהּ אֲחַת מִמִּצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשִׂינָה וְאִשָּׁם: (כח) אוֹ הוֹדַע אֶלְיוֹ חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהֵבִיא קָרְבָנוֹ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נִקְבָּה **עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא**: (כט) וְסָמַךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וְשַׁחַט אֶת-הַחַטָּאת בְּמָקוֹם הָעֹלָה:
5. ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה
(א) וְנִפֶשׁ כִּי-תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֹד אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע אִם-לֹא נִגִיד וְנִשְׂא עוֹנוֹ: (ב) אוֹ נִפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַ בְּכֹל-דְבָר טְמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרֵץ טְמֵא וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא טְמֵא וְאִשָּׁם: (ג) אוֹ כִי יִגַע בְּטְמֵאָת אִדָּם לְכֹל טְמֵאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמֵא בָּהּ וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאִשָּׁם: (ד) אוֹ נִפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בַשְּׁפָתַיִם לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בַּשְּׁבָעָה וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאִשָּׁם לְאֲחַת מֵאֵלֶּה: (ה) וְהָיָה כִּי-יִשָּׁאֵם לְאֲחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: (ו) וְהֵבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לָהּ עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מוֹה־צֹאֵן כַּשֶּׁבֶה אוֹ-שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מַחֲטֵאתוֹ: (ז) וְאִם-לֹא תִגִיעַ יָדוֹ דִּי שָׁה וְהֵבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תָרִים אוֹ-שִׁנֵּי בְּגֵי-יוֹנָה לָהּ אֲתָד לְחַטָּאת וְאֲתָד לְעֹלָה: (ח) וְהֵבִיא אֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת-אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וּמָלַק אֶת-רִאשׁוֹ מִמּוֹל עָרְפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל: (ט) וְהָיָה מִדָּם הַחַטָּאת עַל-קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהַנֶּשֶׂאָר בְּדָם יִמְצָה אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא: (י) וְאֶת-הַשֶּׁנִּי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפֵּט וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: ס שְׁבִיעִי (יא) וְאִם-לֹא תִשְׁיֵג יָדוֹ לְשְׁתֵּי תָרִים אוֹ לְשִׁנֵּי בְּגֵי-יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת-קָרְבָנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירַת הָאֵפֶה סֵלֶת לְחַטָּאת לֹא-יִשִּׁים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לְבָנָה כִּי חַטָּאת הוּא: (יב) וְהֵבִיאָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קַמְצוֹ אֶת-אֲזָפָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה עַל אֲשֵׁי ה' חַטָּאת הוּא: (יג) וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן **עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ** וְהִיָּתָה לָכֵן כַּמִּנְחָה: ס
(יד) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (טו) **נִפֶשׁ כִּי-תִמְעַל מֵעַל וְחָטָאה בַשְּׂגָוָה** מִקְדָּשֵׁי ה' וְהֵבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לָהּ אֵיל תָּמִים מוֹה־צֹאֵן בְּעָרְכָהּ בְּסָרְף-שְׂקָלִים בַּשְּׂקָל-הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם: (טז) וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מוֹה־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֹם וְאֶת-חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לְכֹהֵן וְהַכֹּהֵן יִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאִשָּׁם וְנִסְלַח לוֹ: פ
(יז) וְאִם-נִפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וְעִשְׂתָּהּ אֲחַת מִכָּל-מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְלֹא-יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשְׂא עוֹנוֹ: (יח) וְהֵבִיא אֵיל תָּמִים מוֹה־צֹאֵן בְּעָרְכָהּ לְאִשָּׁם אֶל-הַכֹּהֵן וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׂגָוָתוֹ אֲשֶׁר-שָׁגָג וְהוּא לֹא-יָדַע וְנִסְלַח לוֹ: (יט) **אִשָּׁם הוּא אִשָּׁם אִשָּׁם לָהּ**: פ (כ) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כא) **נִפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וּמְעַלָה מֵעַל בָּהּ וְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בַּפִּקְדוֹן** אוֹ-בַתְשׁוּמַת יָד אוֹ בְגָזֵל אוֹ עָשַׁק אֶת-עַמִּיתוֹ: (כב) אוֹ-מִצָּא אֲבֵנָה וְכַחֵשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַע עַל-שֶׁקֶר עַל-אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחַטָּא בְּהֵנָּה: (כג) וְהָיָה כִּי-יִחַטָּא

וְאִשָּׁם וְהִשִּׁיב אֶת־הַגְּזֹלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הַלְעֹשֶׁק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֹדֹן אֲשֶׁר הִפְקִד אֹתוֹ אוֹ אֶת־
הָאֲבָדָה אֲשֶׁר מָצָא: מַפְטִיר (כד) אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשִׁי וְחִמַּשְׁתִּי יוֹסֵף עָלָיו
לְאֲשֶׁר הוּא לוֹ יִתְּנֵנוּ בְּנוֹם אֲשֶׁמְתוֹ: (כה) וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לֵה' אֵיל תְּמִים מִן־הַצֵּאֵן בְּעָרְכָךְ לְאִשָּׁם אֶל־
הַפֶּה: (כו) וְכִפֹּר עָלָיו הַפֶּה לִפְנֵי ה' וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאִשָּׁמָה בָּה: פ

6. **בראשית (פרשת תולדות) פרק כו פסוק י**

וַיֹּאמֶר אַבְיִמֶלֶךְ מִה־זֹּאת עֲשִׂיתָ לָּנוּ כִּמְעַט שָׁכַב אַחַד הָעַם אֶת־אִשְׁתֹּךְ וְהִבַּאתָ עָלֵינוּ אֲשָׁם:

7. **בראשית (פרשת מקץ) פרק מב פסוק כא - כב**

(כא) וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו אַבְלֵ אֲשָׁמִים! אֲנַחְנוּ עַל־אָחֵינוּ אֲשֶׁר רָאִינוּ צָרַת נַפְשׁוֹ בְּהִתְחַנְּנוּ אֵלֵינוּ וְלֹא
שָׁמַעְנוּ עַל־כֵּן בָּאָה אֵלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת: (כב) וַיַּעַן רְאוּבֵן אֹתָם לֵאמֹר הֲלוֹא אִמְרַתִּי אֲלֵיכֶם לֵאמֹר אֶל־
תַּחַטָּאוּ בְּיָלֵד וְלֹא שָׁמַעְתֶּם וְגַם־דָּמּוּ הַגֵּה נִדְרָשׁ:

8. **בראשית (פרשת וישב) פרק לט פסוק ט**

אֵינָנוּ גְדוֹל בְּבֵית הַגֵּה מִמֶּנִּי וְלֹא־חָשַׁף מִמֶּנִּי מְאוּמָה כִּי אִם־אֹתָךְ בְּאֲשֶׁר אֶת־אִשְׁתֹּךְ וְאִידָה אֶעֱשֶׂה הַרְעָה
הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְתַטְאֵתִי לְאֱלֹהִים:

9. **בראשית (פרשת מקץ) פרק מג פסוק ח - ט**

(ח) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל אָבִיו שְׁלַחְתָּה הַנֶּעַר אֶתִּי וְנִקְוָמָה וְנִלְכָה וְנִחַיָּה וְלֹא נָמוּת גַּם־אֲנַחְנוּ גַם־אַתָּה
גַּם־טַפְּנוּ: (ט) אָנֹכִי אֶעֱרָכְנוּ מִיָּדִי תִבְקָשְׁנוּ אִם־לֹא הִבִּיאֵתִי אֵלֶיךָ וְהִצַּגְתִּי לִפְנֵיךָ וְתַטְאֵתִי לָךְ כְּלֵה־יָמַיִם:

10. **עזרא פרק י פסוק יח - יט**

(יח) וַיִּמְצָא מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִשִּׁיבוּ נָשִׁים נְכַרְוֹת מִבְּנֵי יִשׁוּעַ בֶּן־יֹצָדָק וְאָחִיו מַעֲשִׂיָה וְאַלְיָעֶזֶר וְנָרִיב
וְגַדְלִיָּה: (יט) וַיִּתְּנוּ יָדָם לְהוֹצִיא נְשֵׁיהֶם וְאֲשָׁמִים אֵיל־צֵאֵן עַל־אֲשָׁמָתָם: ס

11. **תלמוד בבלי מסכת יומא דף לו עמוד ב**

תָּנוּ רַבָּנָן: כִּיצַד מִתְּוֹדָה? "עוֹיְתִי פִשְׁעֵתִי וְחַטָּאתִי", וְכֵן בְּשַׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח הוּא אוֹמֵר: "וְהִתְוֹדָה עָלָיו אֶת
כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל פִּשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם", וְכֵן בְּמִשָּׁה הוּא אוֹמֵר: "נוֹשָׂא עוֹן וְפִשַׁע וְחַטָּאתָה",
דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: עֲוֹנוֹת אֵלוּ הַזְּדוֹנוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "הַפְּרַת תְּפִירַת הַנֶּפֶשׁ הִיא
עוֹנָה בָּה". פִּשְׁעִים אֵלוּ הַמְּרָדִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "מִלֶּךְ מוֹאָב פִּשַׁע בִּי", וְאוֹמֵר: "אֵז תִּפְשַׁע לְבָנָה בַּעַת
הִיא". "לְכָל חַטָּאתָם" אֵלוּ הַשְּׂגָאוֹת, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "נִפְשׁ כִּי תַחַטָּא בַשְּׂגָוָה". וּמֵאַחַר שֶׁהִתְוֹדָה עַל
הַזְּדוֹנוֹת וְעַל הַמְּרָדִים חוֹזֵר וּמִתְוֹדָה עַל הַשְּׂגָאוֹת! אֵלָּא כִּי הִיא מִתְוֹדָה: חַטָּאתִי וְעוֹיְתִי וְפִשְׁעֵתִי
לִפְנֵיךָ אֲנִי וּבֵיתִי וְכוּ'. וְכֵן בְּדוֹד הוּא אוֹמֵר: "חַטָּאנוּ עִם אֲבוֹתֵינוּ הָעוֹיְנוּ הַרְשָׁעֵנוּ", וְכֵן בְּשַׁלְמָה הוּא
אוֹמֵר: "חַטָּאנוּ (וְהַרְשָׁעֵנוּ וּמְרָדְנוּ)", וְכֵן בְּדִנְיָאֵל הוּא אוֹמֵר: "חַטָּאנוּ (וְהַעֲוִינוּ) וְהַרְשָׁעֵנוּ וּמְרָדְנוּ". אֵלָּא
מֵהוּ שֶׁאָמַר מֹשֶׁה "נוֹשָׂא עוֹן וְפִשַׁע וְחַטָּאתָה"? אָמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם,
בְּשַׁעַת שִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִין לִפְנֵיךָ וְעוֹשִׂין תְּשׁוּבָה עֲשֵׂה לָּהֶם זְדוֹנוֹת פִּשְׁעֵיהֶם. אָמַר רַבָּה בַר שְׁמוּאֵל אָמַר
רַב: הֲלָכָה כְּדְבָרֵי חֻכְמַיִם. פִּשְׁיָטָא: יְחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים! מֵהוּ דְתִימָא, מִסְתַּבֵּר טַעְמִיָּה דְרַבִּי מֵאִיר
דְקַמְסִיעַ לִיהַ קְרָא דְמֹשֶׁה, קָא מִשְׁמַע לָךְ.

12. **רש"י ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט**

אֲשָׁם הוּא אֲשָׁם אֲשָׁם - הִרְאִישׁוֹן כִּלּוֹ קְמוּצָה, שֶׁהוּא שֵׁם דְּבָר, וְהִתְחַרְוֹן חֲצִי קְמוּצָה וְחֲצִי פִתַח שֶׁהוּא לְשׁוֹן
פְּעֹל; וְאִם תֹּאמַר מִקְרָא שְׁלֵא לְצַרְף הוּא, כְּבָר דְרוּשׁ הוּא בְּתוֹרַת כֹּהֲנִים,

13. **תרגום אונקלוס ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט**

(אֲשָׁם הוּא אֲשָׁם אֲשָׁם לֵה'): אֲשָׁמָא הוּא עַל חוֹבְתִיָּה דְחָב אֲשָׁמָא יְקָרִיב קָדָם יְיָ:

14. **תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט**

קוֹרְבַן אֲשָׁמָא הוּא כָּל דְאִתְחַיֵּיב לְקָרְבַן אֲשָׁמָא יְיָ קוֹרְבַן לְאֲשָׁמָא לְשִׁמְיָה דִּי עַל חוֹבְתִיָּה דְחָב:

15. **כתר יונתן ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט**

קרבן אשם הוא כל שנתחייב [שחטא] לקרבן אשם יביא קרבן לאשם לשמו של יי על חובו [חטאו] שחטא:
16. ספר השורשים לרד"ק

אשם – אָשָׁם הוא אָשָׁם לַי"י (ויקרא ה':ט), וְאָשָׁמָה הַנֶּפֶשׁ הִוא (במדבר ה':ו), כִּלְאֲכִלְיוּ נֶאֱשָׁמוּ (ירמיהו ב':ג), האל"ף בשוא לבדו, וכן וְצָרִיחָם אָמְרוּ לֹא נֶאֱשָׁם (ירמיהו נ"ז), וְנֶאֱשָׁמוּ אָשָׁם (יחזקאל כ"ה:י"ב), **אשם כמו חטאת.** והשם עוד פי הוא אָמוֹן הַרְבֵּה אָשָׁמָה (דברי הימים ב ל"ג:ג), והקבוץ עִמְכֶם אָשָׁמוֹת לַי"י אֲלֵהֶיכֶם (דברי הימים ב כ"ח:י), וְהָיָה כִּי־יִחַטָּא וְאָשָׁם (ויקרא ה':כ"ג), **פירוש ישים עצמו אשם על דרך אמ־תְּשִׁים אָשָׁם נִפְשׁוֹ** (ישעיהו נ"ג:י), וכן ואשם ישים עצמו אשם ויתודה, וכן אָשָׁר לֹא־תַעֲשִׂינָה וְאָשָׁמוּ (ויקרא ד':כ"ב), ישים עצמו אשם בהתודה, לְאָשָׁר הוּא לוֹ יִתְנַנּוּ בְּיוֹם אָשָׁמוֹתוֹ (ויקרא ה':כ"ד) ביום שיתודה על אשמתו. **והתאר אָשָׁם, וְאָשָׁמִים אֵיל־צֶאֱזָן עַל־אָשָׁמָתָם** (עזרא י"י"ט), פירוש ואשמים באיל, כלומר באו באיל צאן להתודות שהם אשמים והקריבוהו על אשמתם. לְאָשָׁמַת הָעַם (ויקרא ד':ג), **פירושו לפי פשוטו שחטא בהוראתו, כי הכהנים היו מורים התורה ... תְּאָשָׁם שְׁמֵרוֹן כִּי מָרְתָה בְּאִלְהֵיהָ** (הושע י"ד:א), וְנֶאֱשָׁמוּ יִשְׁבִּי בָהּ (ישעיהו כ"ד:ו). והנפעל גַּם־עָדְרִי הֵצֵאֲנִי נֶאֱשָׁמוּ (יואל א':י"ח), **האל"ף בשלשתם בשוא לבדו, אלו והדומים להם מענין שממה אשם ושםם בענין אחר.** וכן הָאֲשִׁימָם אֲלֵהֶיִם (תהלים ה':יא), **ענין שממה, ויתכן היותו מענין אָשָׁם, ופירוש האשימם בעצתם, כלומר שלא יתכן ולא יזדמן להם מה שיחשבו עלי, וזהו שאמר יִפְלוּ מִמַּעֲצוֹתֵיהֶם, ובא בלשון אשם כדרך אֲלֵ־הַשְּׁעָרָה וְלֹא יִחַטָּא** (שופטים כ"ט:ז). וכחב אדני אבי ז"ל בספר הגלוי מזה השרש בְּאָשָׁמָנִים כְּמַתִּים (ישעיהו נ"ט:י), והנו"ן נוספת **והוא ענין שממה רצונו לומר מקום שםם שאין שם ישוב והם הקברים, וכן תרגם יונתן כְּמָא דְאֲחִידִין קִבְרֵיָא בְּאִפִּי מְתֵיָא.**

17. מלבי"ם אילת השחר פרק לט

שג. [חטא עון פשע] פעל חטא נאמר על הנטיה מדרך הראוי וכולל בין השוגג בין המזיד כל שלא היה בסבת כפירה ומינות, וע"כ הוצרך לומר כי תחטא בשגגה. (ויקרא סימן קצב וס' שמח). אבל אם באו השמות בדיוק, וכ"ש כשנרדפים (ידח) [יחזד], יציין בשם חטא את השוגג, ובשם עון את המעוה מצד השכל שהוא המזיד. ובשם פשע יציין את המורד בשאט נפש (ויקרא ס' קצב). אחרי סימן כא וסימן נה). ולפ"ז המעוה הוא הפך השוגג. והפשע הוא הפך האונס. והחוטא הוא הפך הספק (אחרי סימן נה):

שסה. פעל אשם מציין העונש שמגיע על החטא. ויבא לפעמים על העונש עצמו. ולפעמים יבוא על החטא בבחינה שהוא מכיר שמחויב עונש (ויקרא סימן שסט. ועוד שם סימן רמז וסימן שפט וסימן שצב) ויש הבדל בין הפעל ובין השם אשם. שהשם לא בא רק על העונש לבד. וע"כ לא בא רק על חמשה דברים גזלות. מעילות. שפחה חרופה. נזיר. מצורע. כמו שבאר הרמב"ן ז"ל הטעם בזה (שם שסט). ומה שקרא לחטאת עולה ויורד שני פעמים בשם אשם בא לדרוש שדינו כאשם (שם סימן שכא):

18. מנחת שי ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט

(יט) אָשָׁם אָשָׁם: חס' וי"ו. ועיין מ"ש ביחזקאל כ"ה. [אָשָׁם].

19. יחזקאל פרק כה פסוק יב

כָּה אָמַר אֲדֹנָי ה' יַעַן עֲשׂוֹת אֲדֹם בְּנִקְמָם נִקְמָה לְבֵית יְהוָה וְנֶאֱשָׁמוּ אָשָׁם וְנִקְמוּ בָהֶם:

20. ספורנו ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט

אשם הוא. אף על פי שלפעמים יובא זה הקרבן והוא לא נכשל באותו החטא, לא יחשוב החושב שמכניס בזה חולין לעזרה, כי אמנם הוא קרבן אשם על כל פנים, אף על פי שלא נכשל באותו החטא שנפל בו הספק, והטעם הוא כי אשום אשם לה', כשלא נזהר בדבר עד שנפל בספק:

21. אלשיך על ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט

אשם הוא אשום אשם לה'. והוא לומר, מה שיפלא בעיני כל שומע, למה, זה שנודע אליו שהאחד היה של איסור ועדיין אפשר שמה שאכל היה היתר, יהיה חמור ממי שלא היתה לו רק חתיכה אחת ואכלה בחזקת היתר, ונודע אליו בודאי שחלב אכל. אינו קושיא. כי הלא אין תימה, רק בהביט אל מה שאחר שנודע אליו שהיה איסור, שעל זה יקשה למה אשר נודע אליו שודאי אכל חלב יהיה קל, מאשר לא נודע אליו רק שחתיכה אחת היה איסור, עם היות שעדיין אפשר שהיתר אכל. אך בהביט אל עת שאכל, שעדיין לא נודע דבר לא בזה ולא בזה, יותר יאשם אשר היו לפניו שתי חתיכות ואכל מבלי שים לב אם היתר או איסור היה, יותר מזה שיאשם אשר היתה לפניו חתיכה אחת בלבד וחשב שהיתה שומן ואכלה. והוא, כי באחת אין לפניו דבר שיבחין בו אם חלב או שומן הוא. ולכן לא תגדל אשמתו כל כך. אך אשר לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן. אם היה שת לבו לעמוד ולהתבונן בשניהם, ודאי היה מכיר החלב, כי בהיות חלב ושומן לפניו סמוכות, קל להבחין החלב מהשומן, כי ניכר למראית העין בהיות שניהם יחד, מה שאין כן בהיות אחד בלבד שאין שכנגדו לפניו להבחין בו. על כן קרוב למזיד יחשב כאשר היו שתי חתיכות בעת שאכל, אפילו שלא נודע אליו רק שאחד חלב. מאשר אכל חתיכה לבדה שהיתה לפניו בחזקת היתר, וידע שאיסור היה באחד. וזה מאמרו יתברך באומרו, אשם הוא אשום אשם לה'. לומר, אל תתמה להקל באשמות זה שהיו לפניו שתי חתיכות, יותר מאשר לא היתה לפניו רק אחת. כי הלא דע כי אשם הוא בעצם. והטעם, כי לא תביט אל עת שנודע מה שהיה אם חלב או שומן. כי זה ודאי שחלב אכל למפרע וזה ספק. כי אם אל עת אשמות אכילתו. וזהו אשום אשם לה' לומר בעת האשום אז אשם לה'. כי אז היו לו במה להבחין, ולא שת לבו וקרוב למזיד הוא. מה שאין כן האחר שחתיכה אחת היתה לפניו ולא היה לו במה יבחין:

22. העמק דבר ויקרא (פרשת ויקרא) פרק ה פסוק יט

אשם הוא. שהוא חייב לשלם, כמו שהאדם חייב לשלם לחבירו הוא בעוה"ז, כך אשם אשם לה'. דהלוא מן המקום ב"ה כלוה מן האדם, וכדתנן באבות פרק ב', וע"ז נסלח בזה הקרבן. וקרוב להסביר טעם שהחמירה תורה בספק יותר מן הודאי ביוקר הקרבן, שהוא כמו כל חטא אשם שהוא קל מחטא שמביא חטאת, ומכל מקום הקרבן ביוקר מחטאת, והיינו משום דכל שעונשו קל בידי שמים נענש בעוה"ז אשר העונשין נוח הרבה לאדם מעונשי עוה"ב, וכל שהעונש בעוה"ז הקרבן ביוקר משבא לכפר על עונש הרוחני, ומש"ה ספק חלב דהקרבן בא רק לכפר כדי להגין מן היסורים, על כן הקרבן עומד ביוקר:

23. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תרג סעיף א

{הגה: ויש לכל אדם לחפש ולפשפש במעשיו ולשוב מהם בעשורת ימי תשובה; וספק עברה צריך יותר תשובה מעברה נדאי, פי יותר מתחרט פשיודע שעשה משאינו יודע, ולכן קרבן אשם תלוי הצרף להיות יותר ביקר מחטאת (דברי עצמו ורפנו יונה ריש ברכות).}

24. באור הגר"א אורח חיים סימן תרג

ולכן כו'. כמ"ש בכריתות כ"ב ב' ובאבות דר"נ פרק ל' ר"מ אומר כל העובר עבירה א' בספק מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו בודאי כיצד אדם חטא ונודע לו חטאו מביא חטאת בסלע ועשירית האיפה בפונדיון ספק חטא ספק לא חטא מביא אשם בשתי סלעים:

25. ערוך השולחן אורח חיים סימן תרג

וספק עבירה חמורה מעבירה וודאית וצריך יותר התאמצות לתשובה כי יותר מתחרט כשיוודע שעשה משאינו יודע על בירור ולכן קרבן אשם תלוי יותר ביוקר מאשם וודאי כמבואר בתורה ומשנה וגמ' ועוד דעל הספק מסיתו היצה"ר יותר מעל הודאי באמרו כי אין בכאן עבירה ולכן צריך יותר חיזוק לזה והבא לטהר מסייעין אותו: